

ŐSZI STRÓFÁK

Annyi mindent
kéne elmondani, mások sorsát,
az életemet, a küszködő éveket,
mit láttam, tanultam az öregektől,
a csak itt megtörténteket.
Szavak ötlenek föl, derengő képek:
holtágas folyó ölmagas nádasa
mellett aszott testtel anyóka állt,
hívott, ifjú vőlegényt a hídon át.
Mindent el kéne sorolni,
minden veszendő említésre vár:
porszem és virág, zöld fűszál,
piros ernyő, pásztor és állatai,
az éj hajósai, bor és kenyér...
Mennyi kétség, nyugtalan emberi hang,
áldozat és örök félelem,
hamun átsütő pernye-szavak –
végül a mély csöndbe merülnek.

A KERTVÉGI HÁZ

Emeletes ház lapos tetővel az utca végén,
fáklyás lomb között, egy élet munkájával emeltetett,
bár gazdája már meghalni költözött oda.

Erős alapok, vasbeton-pillérek, acélhuzalok,
az éles kőlapok egyenként kifaragva.
„Örökké tart!” – mondta az öreg mester,

de az új évben, a tél után hosszú repedés
sötét sebe éktelenkedett a falon,
a rács-ablakos oldal megsüllyedt.

Belém villant, ha így halad a pusztulás,
mivé válik a költő otthona?
S ki tudja, a csillagfény mosta éjben

a toronyszoba a lázas teremtés helye volt?
A novemberi ónos eső tovább veri,
a szakadt tetőn becsorgó víz szétrohaszt mindent,

csavargók fölfeszítik az ajtót,
ötven, száz év múlva tüskés gazban áll –
fémkockás áruháza épül a helyébe.

DUNÁNTÚLI LEVÉL

A Balaton menti bazalthegysorról
hoztam az ott lakók üdvözlését.
Kemenesalja, Kenyeri, Asszonyfa,
s a lágyívű dombok közt kis falu: CSÖNGE.
Titkokat őrző, hallgatag vidék,
északra, délre ragyog szerteszét.

Fácán röppen kiszáradt patakmederből,
ősz füst száll a tölgyerdő-mélyből,
a tisztáson favágók pihennek,
keresztel szegik a barna cipót.
A régi szívnek kedves éneket
még földidézi a hű emlékezet.

Hol méz-fényű csillag bolyong némán,
és jóssággal tekint le éjszaka,
ódon-szép, nagy gerendás templom,
szól igaz szó, zeng hálazsoltár.
Kiszáradt óriás akácfa alatt
gyerek és egy foltos kutya szalad.

Ritka, fényes csodaként innen
indult egy ifjú ember, s messzire ért,
szinte megzendültek szálkás betűi,
köréje írkált éj rejtékéből a Hold.
Jobb része régen halhatatlan.
Nem feledik: örök ez a dallam.

A LÁTOGATÁS EMLÉKE

Isten háta mögötti kis faluba mentem, arany-
fényben tündökölt a nyár, ragyogott a júniusi Nap,
zizegett tűz-ágaival az idő. Vitt a vicinális,
és néztem a tele zöld mezőket, ziháló erdőket,
a tarka falvakat, messzi nádtetős tanyákat.
Mentem döcögve, várakozva Kenyeriben a vasút-
állomáson, ahogyan ő is sok évvel ezelőtt.

A tiszta embert, WEÖRES SÁNDORT kerestem,
a kisfiú-arcú nagyon magányost, aki nem tudott
betelni az étellel, akinek szívébe befért
a mindenség milliárd izzó csillagával.

Aranykertjében a csöndnek ott a távoli falu:
C s ö n g e , a reggel finom lüktetésében, termékeny
földjeivel, kanyargós útjaival, szorgos férfiakkal.
Évszázadok óta alig változott valamit.
Két sugaras Napja volt: egy a déli égen, másik
a költő anyjának mosolyos arca. Rég halott,
lemerült a hideg, agyagos földbe; tudta-e, hogy
méhében csoda-áradású csillagot hordoz?
Rokona lett a sálmánt szülő boldog ősöknek.

Amikor tehettem, meglátogatta gyerekkora
tündér-vidékét. Kerestem én is, nem katona apja
elveszett száz hold földjét, verset suttogó, széles
mezőit, gombát rejtő legelőit, titkos ösvényeit.
Íme, azon a ferde kilométerkövön írta első
sorait pepita füzetébe, töprengett éjszaka
magyar nyelv mágusa, szófűző varázsló.
Elmentem hozzá, de őt már nem találtam, csak
a küszködő életet, madarak látogatta sírját
kedves halottainak. Karcsú árnyéka hullt rám
mint néma üzenet, és sűrű gyökerek átszötte
arca világolt a messzeségben: Ne féljetek!

TAVASZI HAJNAL

Fénysugaras tavaszi Nap.
Rügy fakad! Egy, kettő. És száz.
Mintha becsavart zászlót bontana ott
a hajnali kertben a meggyfa,
hogy szinte lobog.

Valami
örök-szép nyitogatja
a csendben a lázas
ágak tömegét,
éltetőül belém égeti virághozó
hitét.

Lehet, selyem-fehér szirmai
éjszaka mind lehullanak.
De súgja, ringva a szélben:
m e g n e a d d m a g a d !

TÉLI ABLAK

1

Szép, havas téli falu:
 megfagyott isteni Ige,
 hókarú fák tündöklése,
ezer és ezer jégkristály ragyogása.
Jön majd a világúri szél,
 szívdermesztő vihar,
lesz holnap minden úttalanabb,
vacognak az erdei vadak,
 egyre barbárabb a tél.

2

A gyerekkor volt a szép,
a behavazott vidék,
talpas szánkó siklott,
csikócsengő is szólt,
szállt, repült és suhant
a boldog kis csapat,
az idő örök lett,
apám kezében kezem,
tündökölt a végtelen.

SOMLÓI BORDICSÉRŐ

Bazalttüzed minden cseppben ott lobog,
örömet sugároz minden korty ital.
Ki ivott belőled egyszer is, tudja, hogy
újjaszületik, te: erdőillatú
s zöld-arany őszi látomás!
Kóstoljuk csengős pohárból reggel
óta olajos, mandulás nedűdet,
mosolygunk és dalolunk késő estig.
Gyomorpepszdító, lélekgyógyító
ezer-íz borocska, érzem máris,
könnyű leszek, talán föl is tudnék
szállni a gomolygó felhők fölé...
Pincesarokban csendesesen borozó,
hű barát, nem dicsérlek tovább, csak
kérek: te légy a közelgő ünnep legfőbb
ékessége, ha köszöntjük Weöres Sándort,
s a jókedvű Isten asztalunkhoz ül.

JÚNIUS 22.

Mondják, százéves

WEÖRES SÁNDOR

Ott látom most is vidám

g y e r e k

közt, ülnek piros

puffon, körben, ő a földön

kopott rongyszőnyegen;

céfnahangja, mintha kihalt

kolostor oszlopsorában bolyongna.

Boldog ember.

Olvassuk versei delejes mondatait,

játszi rímeit, hol

élet és halál egybeolvad,

ima, fény ünnepe leng, béke,

újjászületik minden a rianó időben.

ÁPRILIS VENDÉGE

Weöres Sándor látogatása Hódmezővásárhelyen

Két ember jár mostanában emlékeimből vissza: Weöres Sándor és Károlyi Amy. Szülővárosomban: Vásárhelyen vártam őket egész délelőtt. De hiába. Azután váratlanul betoppantak mégis, ott álltak április arany sugárverésében. A friss tavasz zöld ággal varázsolt arcukat fiatalra, vezette őket a kanyargós, keskeny úton. A költő a kopott bőrfotelba süppedt, erős cigarettája selyemfüstjében Buda kormos falairól beszélt, ahogy kihagyó kőszíve verdesve dobog. És az Isten háta mögötti faluról, Csöngéről, ahol boldog gyerekkora telt el: országúton bársonyos por, szelíd dombtető, a túloldali fénykődben Kemenesalja... Amy fáradtan pihent, tört egy darabot az anyám-sütötte kenyérből, hozzá juhsajtot csipegetett. „Emily Dickinsont fordítom – mondta csendesén. – Évek óta egy amerikai kisvárosban élek. Gondolatban. Hű barátokat kaptam, akik váltig biztatnak, hogy aki szívekbe kapaszkodik, az nem esik el.”

Lassan haladtunk a mártélyi úton. A déli harangszóban tündöklő Tisza-csönd lenyűgözte őket. Emlékszem, néztük az ártéri erdők vén ezüsthézfáit, a földig-hajló platánkoronák nyíló ágait, ahogy megjelentek a tavasz első színei. Tetszett örült ötletünk is: megkóstolták az ötvenfokos házi pálinkát, az erős halászlét. Ettünk, ittunk. W. S. egy gyűrt számla hátoldalára négy sort írt, apró ceruzával. Csak úgy magának suttogva olvasta, megállva, mintha még akkor is javítana rajta: „Isten gondol öröktől fogva téged, / elméjében léted, mint szikla áll. / Mi ehhez mérve habfodornyi élted? / És mit változtat rajtad a halál?” Felesége mosolyogva fenyegette meg mutatóujjával. Elég a halálból! És váratlanul megszólalt: „Vigyázatok Sándorra, a mikrofon hosszú zsinórjára, mikor odalép, hogy felolvassa a Mária mennybemenetelét.” A világ legszebb, legfájdalmasabb versét, amelyet édesanyja halálára írt. „Bele ne gabalyodjon, a lejtős színpadon el ne essen.”

Gyorsan telt a két nap, szinte repültek az órák. Készülődtek hazafelé. A szatyrukat teletömtem nagy szemű dióval, örölt édes

paprikával. Bekászálódta az autóba, miközben Weöres Sándor szorította magához kis táskáját, s benne az ajándékba kapott igazi dohányleveleket. És elindultak a messzi Budapestre.

Sokáig álltam a magas töltés tetején, s tudtam, újra fölkeresem, hogy hallgassam bölcs szavait. Könyvei ott lesznek a közelemben, és hasznosan élek minden időben.

ESTI MEDITÁCIÓ

Kassák Lajos emlékére

Költő, író, festő; kőből faragott
fején sötét kürtőkalap, foga közt mindig
égő cigarettával sietett az alkonyatban.

Mögötte hangosan vonuló fiatalok,
palócosan beszélt hozzájuk, mintha ritkán
megszólaló szerzetes lenne kezében dobbal...
Aztán egyedül maradt a század örvénylő
viharában. Állt rendíthetetlenül!

Nem lankadt soha, konok következetességgel
rótta fájó fekete sorait.

Hányszor félrevezették. De hiába.
Inkább élt kenyéren és vízen, elment
horgászni a Duna-part rozsdás hajóihoz,
olvasott éji csillagok ércsapjaiban.
Negyven éve, hogy messzire sodorta az idő,
őrzi az emlékezet: örök tisztelet
veszi körül, mint egy szorgos kertészt.

NÉGY RADNÓTI-ÉREM

„van-e ott haza még, ahol értik e hexametert is?”

1.

Hatvanöt éve, hogy ifjan löktek a sírgödör-éjbe,
megtöretett, lázas tested ringatta az Isten.
Már sose vénülsz, élsz te a verseid őszligetében,
fölsuhanó csillag: rezgőfényű, sugaras.

2.

„Nem bírom már!” – hallom a hangod az alkonyi úton,
elmaradozva te is, még vonszolod újra a szíved.
Árnyék nyúlik a fák közt: Fanni az, éjkoszorús és
karcsú alakja röpül most, s ringat az álomi csendbe.

3.

Gátórház közelében, akácosnál, amikor lent
oszló, szürke ruhádból földre lehullt füzeted,
akkor emelt föl a fénybe a bába, s anyámnak odaszólt:
kisfia megszületett, szép, kék szemű, hetyke legény.

4.

Fenyvesek ága meg őszi levél és som pirosa lesz
fájva az én koszorúm, gyertya is ég remegőn.
Májusi Nap tüze fönt ragyog, áll az idő komorulva,
vén hársak mohacsendjében a sírra teszem.

A SZENTENDREI KERT

A százéves Vas István emlékére

Vasárnap délután, a vasajtó
nyitva, a szeptemberi kert
zöld fűszere árad,
a búcsúzó fény a hársfára csapódik,
az asztalnak támasztott székekre.

A lombon átderengő napsütésben
cíniák, rózsák, sötéten föl-
magasló fenyők... Ilyenkor jöttek
a hű barátok, tanítványok
köszönteni.

De most senki,
a csönd malomköve, a pusztulás
millió rozsdás tűfoga rág, s ott,
mintha kísérteted volna: nagy költő,
teli őszi fényben szürke árnyalak,
koronatanánk az elsüllyedt ifjúságból.
Ne kérdezd: mi lett? Hová jutottunk?
Minden szépség elárultatott.
Kedves városod lakhatatlan.
Ablakodból a kilátás megmászott:
hajléktalan a telefonfülkében,
földön fekvő élőhalottak a parton.

Látod, ez lett abból, amit akartál és
hittél. Mégis, jó állni a kapunál,
gesztenyefáid alatt, nézni, Isten
füves vendégasztalán a parkban boldog
madarak, s mintha láthatatlan kéz
elhúzná fönt a függőnyt – PIROSKA
ő lopakodott vissza, hogy fájó
fagyökér-ujjaival érintse képeit,
mindennel dacoló, biztató arcod.

TAVASZHIMNUSZ

Messzi útjáról a tavasz ide is megérkezett,
a távol faluba, folyópart vén fűzfái közé,
meghozta a reményt, a hajnali gyógyító csöndet;
fák, füvek boldogan hajladoznak, MÁRCIUS
fürgé zöld szél-paripái nyargalnak a mezőn,
lűktet a lázas föld, arany Nap tündöklő szárnya
zuhogva az akácerdőre terül... Nézd, gyöngy-
párák közepén a túlpart szelíd halmai.
Ó, tavasz! Az elveszett gyerekkor megdőlt
fenyőóriása. Föltámadás sugaras évszaka!
Az örömhírt hozó darázs már bokrok tetején
táncolva énekel, madarak röppennek az ágra,
mindent zengő varázslat itat át, szorgos kéz
a komor égre kék-tiszta felleget terít.
Szerelmes szavak csengnek a kavicsos úton,
s fölemeli fáradt fejét a magányos öreg.
Hallod? A rég elvesztett tékozló fiú szól
a zápor ezüstoffüggőnye mögül. A domboldalon
a csorda legel és a pásztor furulyadala
az ifjúság titkos-szép ösvényére hívogat.
A nyárfa árnyékában, a romtemplom falánál
az aranyeső végsőt lobban; s a kedves völgyből
friss kenyérillat száll a fénylő délelőttben.
Csalogat a vadvirág és csalán rejtette kert,
a sárga csőrű rigók, a leheletkönnyű cinkék,
a parázsnyakú tüneményes madár most is ott van
s biztat szüntelen: gyere, pihenj kicsit a csöndben,
azután fuss, röpjél vele felhők országútjain.
Vakító fehér dél, újjászületett szíved veri
a lombok közt csorgó harang lassú szavát;
a leggyönyörűbb óra a zengő kék időben,
díszítsd föl homlokod vadszőlő vérpiros
leveleivel, ahogy régen: szép vagy és szomorú,
sírd ki magad végre a csüngő hajú fűz mögött.

Figyelj! Egy távoli visszhang utolsó kiáltása
téged hív. Az erdő bíbor homály-ruhát vett
magára, s nyírfa-menyasszony áll a lombsátor
előtt... egy ifjú, fáradt katona pihen a tisztás szélén,
a csordogáló forrás közelében, kőhalom sírjánál
mindig van egy csokor virág.
Ó fényes TAVASZ! Békességes. De jó, hogy
újra itt vagy. Ma nincs halál, csak szív-
meleg öröm, a holtak is mind megbocsátanak:
kezükből nőtt fűszálak hozzák üzenetük.
Tündöklő hónap, maradj még, ne siess tovább,
kedves alkonyod nyugalmas csendjében, engedd,
feledjünk gondot, töprengjünk küszködő életünk
hiábavaló éveiről. Az örökös rettegésről,
őrllő kerekű Hold véget nem érő éjjeleiről.
Alig is születünk, máris menni kell örökre.
Vigasztalj virág-gyertyás tavasz, holtakat
föltámasztó lángod szórd fölénk: pusztuljon belőlünk
a bánat, zászlós húsvétek, haragos pünkösdek,
a te aranyláng-lobogásoddal kövessenek
Isten napsugaras órái. Nekünk, kik megértjük
a némaság szavát, s csak ezt ismerjük:
kenyér, só, vér, csillag
és álmhozó sötétség.
Legfőbb jók: szeretet, könyörületesség, nem
szűnő áldozathozatal! Imádság másokért!
A SZENT NYELV ÖRÖK EREJÉVEL,
VÉGTELEN MONDAT ÖSSZEILLESZTETT
SZAVAIVAL. Míg kereslek sasszem belátta
térben, hol vársz könyvekkel a kezeden.
Te, aki a tavasz fénysugarában jártál mindig,
a mozdulatlan erdő ösvényein, némán, mint
az álom, a csodás teremtsében, szorgos hangyák
munkáját figyelve a szüntelen megújulásban,
suttogásban, a könnyek kővé változásában.
Tavasz, fogadj el minket: fáradt és
megkínzott arcú gyermekeid, tápláld bennünk

a reményt, rejtett tüzeddel melengess kezünk,
hol az irgalom gabonáját takargatjuk, félve,
mint vak koldus, tapogatózva kutasd át
a vergődő világ labirintusait, adj egy
falatot szegényeidnek, korty vizet szomjazó
menekültjeidnek, kik elnémulva várakoznak.
TAVASZ-MÁRCIUS. Fénylő sugárverés. Virágos
ág-kezed itt van vállamon, mint hívó jel,
hogya: szeretsz még, nem haragudtál meg e kopár
és pokoli bolygóra. Szórd gyógyító fényességed
a jóakarátú emberekre. Mert az vagy TE:
ékes, felséges, tündéarcú, mint anyánk.
Kereső vándorok voltunk mind, de te meg-
mutattad Istennek varrt tündöklő, szép palástod:
ragyogó arany napsugárszálakra fűzted föl
millió kék-piros-sárga-lila virágszirmod.
ÍME A FÉNYKOSZORÚS, ÖRÖKKÉ
TARTÓ PILLANAT. BOLDOGSÁGTÓL
TELTEEN BORULUNK A FÖLDRE.
Szánalom szorítja bensőmet, hogy nézem rongyos
ruhájú felebarátaimat, a búcsú nehéz fájdalma
a szemükben – meghalnak ifjan helyettem.
Mondd, földeregő kedves árnyék, rég halott, hű
testvérem a szóban: minden csak bánat, keserűség,
meddő hiábavalóság itt a pusztaságon?
Mondd, te, aki már ismered a kibetűzhetetlen
titkokat, nincs remény? Az ifjúság gondtalan
napjaival adott pár boldog órát, csak nem
vettük észre, azután a felnőttkor átvirrasztott
éjszakáival csupa küszködés volt és (mire
leírom e fájó sorokat) itt a tél – – végül
egyenként hullunk megadóan az álom mély gödrébe.
Mennyi kérdés. És könnyörtelen nem. És soha
egyetlen IGEN. Csak sűrű, vacogtató hideg.
Még jó, hogy Isten háza befogad mindannyiunkat,
a töprengés aranyoszlopai a várakozás mély
csendjében, imádság és föltámadó emlékek,

repülés és zuhanás – az élettől a messi
Úrig, micsoda út! Pillanat-örökkévalóság.
TAVASZ. Márciusi dél. Forrósítsd föl
szunnyadó vérünk, terítsd meg óborillatú
asztalod, körbeüljük boldogan fivéreid,
nővéreid, félénk árvaid – tedd ide középre
telt fájdalom-kelyhét az alkonyi órák.
Innen a csupasz hegyoldalról jól látszik a remegő
távolság: a házsorok, megdőlt, magas kéménye
a mészégetőnek, messzebb a kopott, füst marta
pályaudvar, az ezüstszalag folyó, a zöld-barna
hátú dombok; összezsúfolt, szegény vidék –
szorítsd magadhoz hű tavasz, záporos kezdeddel
mosd meg és emeld szelíd fényedbe a fáradt arcokat.
Határtalan anya-mosolyú tavasz: mindent, mindenkit
magadba ölelsz, megvigasztalsz, végigkísérsz.
Ó FÖLÉNK HAJLÓ, GYÖNYÖRŰ TAVASZ.
TE: CSODÁLATOS. SUTTOGVA
BIZTATSZ BENNÜNKET. SZÓRD RÁNK
VÉGTELEN KEGYELMED ARANYÁT!
És látlak téged is, tavaszi erdőmély ódon
ösvényéről bukkansz elő: föltámadt költő-barát.
A tisztaság vén tölgyfái alól távol hegységre,
a másik nap végtelen birodalmába hívsz.
Nemsokára megyek. Fáradt vagyok és öreg,
mint Isten homályban ázó kövei. De addig
dogozom: egyedül a csillagtalan éjben jegyzem
naponta az iszonyú pusztítást –.
A sötétség súlya alatt érzem, távoli föld-
részeket fölkel a szeretet, mint tenger alatti
Nap beragyogja az összetört lelkeket, és ott,
az apró ablakú, nyirkos-sötét szobákban kigyúl
a fény, gyerekek víg nevetése, madarak
röppennek az égre, friss kenyérrel és borral
kínálja tékozló fiát az apa... És az idő
haragoszöld ruhájába öltözött erdő, dombok
mögött a szülőföld, a kopott fehér falon

gyerekneved halvány betűi (egyedül rég halott
anyád szólított így)... és fáklás-óarany
koronájával a hársfa, rejtőző harangvirágok,
nyikorgó kútkerék, a zengő hőségben, messze,
parasztok fáradoznak kora hajnal óta
hajlott háttal a sovány földeken.
Dicsőség neked, Hazatérés Völgye. Ki mindig tárt
karokkal várod fiaid, fű-öledre fekteted megőszült
fejüket, és sűrű lombjaidon át mézarany
fény, a szív legjobb gyógyító cseppje csorog.
Békesség. Csend. Elindulok a reggel
oszló párájában feléd, már nem félek, vezetnek
boldog zümmögéssel a szorgos méhek
s a színarany, kitárt szárnyú tavaszi Nap.

A TALÁLKOZÁS

Százéves lenne, ha élne a kisfiús arcú férfi. 1970-ben ismertem meg személyesen, a Nemzeti Múzeummal szemközti antikváriumban.

Dolgozott ott egy öreg, mindentudó eladó, aki félretette a lelkes fiataloknak a kiválasztott könyveket. Papírdobozokban gyűjtötte a filléreket a pult alatt, reménykedve, hogy rövidesen összejön a pénz, és együtt örülhet a kincsekkel távozóval.

A hallgatás tornya című kötetét szerettem volna megvenni, harminc év válogatott verseit.

Arra vártam az ősz-arany napokban.

A boltnak csengős ajtaja volt, kopott rézkilincs, hogy meghallja a fájós lábú kis ember, aki a lenti pince valamelyik homályos zugában olvasott nagy gyönyörűséggel.

Egy hétfő délutáni látogatáskor végre megvehettem a vastag kötetet. Két kézzel szorítottam magamhoz, mint gyerekkoromban a friss meleg kenyeret.

„ITT VAN WEÖRES SÁNDOR!” – mutatott jobbra Áron bácsi, a közeli zsúfolt polc felé. Ott térdepelt, és válogatta, rakta maga mellé a poros könyveket.

A kirakati kerek asztalhoz ültek, forró kávéval kínálták. Ott dedikálta verseit, belelapozott, két helyen javított apró hibákat. „Szép neve van” – mondta vékony hangon mosolyogva.

Aztán kérte, kísérem el a metróállomásig, segítsem cipelni a régi, dohánybarnára sárgult köteteket.

Megálltunk, néztük a túloldalon az egyetem vörös épülettömbjét, a haldokló vadgesztenye-fasort, Buda szelíd hegyláncait, a város színeket fellobbantó levélhullását.

Azóta nincs olyan nap, hogy ne gondolnék a költőre. Ne olvasnám, ne lapoznék bele valamelyik könyvébe. Olykor kibontom összekötött leveleit. Ujjammal megérintem csöngői magányában írt üzeneteit. Szálkás betűit, szívverésritmusú vesszoraikat.

Tiszta zengés mindenütt, miként a hangok Palestrina kórusában. Egy-egy pillanat, s már lapozott Isten: hajnal és újra éj.